

T.C
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/17218
GK 60

4 -02- 2011

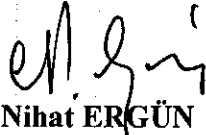
Sayı : B 14 0 BHI.0.00.00.02-639- 87
Konu: Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 13.12.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/17218-27519/57076 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 16.12.2010 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-243-18/5316 sayılı yazısı.

Balıkesir Milletvekili Sayın Ahmet Duran BULUT'un, Sayın Başbakanımıza yönelttiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği (7/17218) esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Nihat ERGÜN
Bakan

EK: 5 sayfa önerge cevabı

Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

**BALIKESİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET DURAN BULUT'UN
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

8 yıllık iktidarınız döneminde şeker fabrikalarında üretimi yavaşlatıp zarar ettiğini öne sürerek fabrikaları kapatma noktasına getirdiniz.

Balıkesir Susurluk Fabrikası'nın 1998-1999 yıllarında fabrikanın çalıştığı dönem 172 gün iken 2009/2010 yılında 41 güne düşmüş. 1998-1999 yıllarında Susurluk Şeker Fabrikasında toplam 117.287 ton şeker üretilirken 2010 yılında 27.070 tona düşmüş, 1999'da ekim yapan çiftçi sayısı 10.091 iken 2010'da 3.122'ye düşmüştür.

İçişleri eski Bakanının kardeşi Mehmet Azmi AKSU Genel Müdürlüğü yönetiminde yönetilen Türk Şeker Anonim Şirketi, fabrikalarda 365 gününün 41 günü üretim yapar duruma getirilmiştir.

Bu veriler hükümetinizin şeker fabrikalarında üretimi yavaşlattığı ve zarara uğrattığının açık göstergesidir.

Fabrikaların çalışmalarını sağlayacak olan kömür ihaleleri, ihale de en düşük fiyatı veren müteahhitten alınmakta, kalitesi düşük olan kömürlerle üretim durma noktasına getirilmektedir.

SORU: 1

Hükümetiniz hangi nedenle şeker pancarı üretimine karşıdır? Pancarın en fazla çiftçi geliri sağlayan, 3 milyar katma değeri olduğu için mi? Taşımacılık sektörüne 25 milyon ton iş hacmi sağladığı için mi? Ülkemizde doğrudan ve dolaylı olarak 10 milyon insanımıza iş imkanı sağladığı için mi? Maliye Eski Bakanı Unakıtan'ın GDO'lu mısırlarına ve insan sağlığına zararlı tatlandırıcılara nazaran tarımda mısıra göre 8 kat daha fazla istihdam sağladığından mı? Baş, yaprak ve posasının nişasta değeri yüksek olduğundan hayvan yemi olmasından mı? Bir dekar pancardan 6 kişinin bir yıl kullandığı kadar oksijen ürettiyor olmasından mı? Pancarın ve de şeker fabrikalarının Doğu Anadolu'da kırsal kesimde istihdam sağlamasından dolayı mı?

CEVAP: 1

Ülkemizde faaliyet göstermekte olan pancar şekeri fabrikalarının yıllık kurulu kapasitesi 3 milyon 147 bin ton olmasına karşılık ülke şeker ihtiyacı ancak 2 milyon ton civarındadır. Dolayısıyla sektörde faaliyet gösteren tüm şeker fabrikalarında (nişasta bazlı şeker üreten şirketler de dahil olmak üzere) kapasitenin altında üretim gerçekleşmektedir. Pancardan şeker üreten fabrikalarının yılda 365 gün üretim yapmaları mümkün değildir. Türkiye genelinde fabrikalar, Eylül-Ekim aylarında üretime başlayıp Aralık-Ocak aylarında üretim dönemini tamamlamaktadırlar. Optimum kampanya süresi 85 gün ile 120 gün arasında değişmektedir. Susurluk Şeker Fabrikası için genel kabul gören optimum kampanya süresi ise 100 gün civarındadır. Gerçekleşen kampanya süresi pancar üretim miktarına bağlıdır. Üretim kotaları ile

planlanmakla birlikte Susurluk Şeker fabrikasına bağlı pancar üreticileri şeker pancarına fazla ilgi duymamakta, üretim miktarı tahsis edilen kotanın altında kalmaktadır. Nitekim Türkiye’de yeni Şeker Kanunu tasarısının hazırlandığı dönemde (1997-2001 yılları arasında) şeker üretimindeki artış şeker talebini kat ve kat geride bırakmış idi. Öyle ki söz konusu dönemde şeker talebi yaklaşık % 7 oranında artarken, şeker üretiminde % 76 oranına varan artış kaydedilmiştir. İhtiyaç fazlası şeker yurtdışına pazarlanırken yurtiçi ve yurtdışı fiyat farkı ise Hazine tarafından görev zararı olarak karşılanmıştır. Bu nedenlerle ihtiyaç kadar ve istikrarlı şeker üretimi ülkemiz için önemli olup, Türkiye’de şeker talebini karşılayacak düzeyde üretim planlaması zorunlu hale gelmiştir. Halihazırda ülkemizde Şeker Sektörünü düzenleyen 19 Nisan 2001 tarih ve 4634 sayılı Şeker Kanununun temel amacı kendi kendine yeterlilik olduğundan, 2002 yılından buyana pancar üretiminin azalması doğaldır.

Nitekim, hem yeni Şeker Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra kurulan (Boğazlıyan için 14/11/1995, Aksaray için 14/07/1997, Çumra için 02/07/1999 tarihinde BKK ile kuruluş izni alınan) özel şeker fabrikaları ve hem de geçmiş yıllardan devreden stoklar nedeniyle, 2002 yılında toplam pancar üretiminde Türkşeker’in payı % 70 iken, son üç yıldır % 55 olmuştur. Bu nedenle üretim miktarında düşüş doğal bir sonuçtur. Bu çerçevede, gerek Türkiye genelinde, gerek Türkşeker genelinde, pancar eken çiftçi sayısında % 60’ların üzerinde azalma görülmektedir. Çiftçi sayısındaki bu azalmanın en önemli nedeninin; planlı tarıma yönelik çalışmalar kapsamında (1) 2002 yılından itibaren çiftçi kayıt sistemine geçilmesi, (2) Ziraat Odasına kayıt zorunluluğunun getirilmesi ve (3) kotalı üretimin uygulanması nedenleriyle aile bireylerinin tek tek çiftçi sayılmayıp, toplu olarak kayıt altına alınmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öte yandan, pancarda oldukça düşük olan (% 11-14 arasında) şeker varlığı da pancar fiyatlarının düşmesine ve üreticilerin pancardan daha karlı ürünlere yönelmesine sebep olmaktadır. Nitekim “Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu”nun; 2005, 2006 ve 2007 yıllarında hazırlamış olduğu denetim raporlarında “*polar şeker oranı düşük, ekonomik olarak şeker üretimine uygun olmayan pancarların şeker üretim maliyetini artırması nedeniyle, düşük kaliteli pancarın yanı sıra miktarı da yetersiz olan bölgelerde pancar ekiminden vazgeçilerek üreticinin alternatif ürünlere yönlendirilmesi, bu bölgelerdeki pancar kotasının da daha kaliteli pancar yetiştiren bölgelere kaydırılması*” önerileri yer almaktadır.

Soru önergesinde belirtilen Balıkesir Susurluk Şeker Fabrikası’nın pancar ekim alanları, iklim ve toprak özellikleri bakımından kaliteli pancar üretimi yapılmasını mümkün kılmamaktadır. Bu fabrikada kaliteli pancar üretiminin artırılması için tarla hazırlığının zamanında yapılması, hastalıklara dayanıklı çeşitlerin kullanılması, pancar verim ve kalitesini artırıcı kimyevi gübre temin edilmesi, hastalık ve haşerelere karşı zamanında mücadele edilmesi gibi tedbirler alınmış olmasına rağmen istenilen teknolojik özelliklere sahip pancar üretimi gerçekleştirilememiştir. Pancarın tercih edilmemesinin bir diğer nedeni ise alternatif ürün çeşidinin çok fazla olmasıdır. İşte söz konusu nedenlerle, Susurluk fabrikasına civar fabrikalar olan Adapazarı ve Eskişehir Şeker Fabrikalarından pancar nakledilmek zorunda kalınmıştır. Ancak Adapazarı Şeker Fabrikasının satılması ve Eskişehir Şeker Fabrikasının da kendi ihtiyacını karşılayacak miktarda pancar üretimi yapması nedeniyle bu fabrikalardan pancar temin etme imkanı da kalmamıştır. Bu durumda Eskişehir Şeker Fabrikasına ait İnegöl ve Yenişehir Ziraat Bölge Şeflikleri Susurluk Şeker Fabrikasına bağlanmak suretiyle pancar üretimi dengelenmeye çalışılmıştır.

Aşağıdaki tabloda Susurluk Şeker Fabrikasında yıllar itibarıyla kota ve üretim miktarları ile pancardaki şeker varlıkları özetlenmiştir.

Tablo 1

Birimi : Ton

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
İş Programı	410.000	500.000	370.000	350.000	388.000	300.000	310.000	300.000	350.000	350.000	375.000	406.000	390.000
Revize Üretim Kotası	410.000	470.000	370.000	350.000	356.100	300.000	307.000	386.500	350.000	336.000	328.000	376.000	387.000
İade Edilen Kota		30.000	-	-	32.000	-	3.000	-	-	14.000	47.000	30.000	3.000
Bedeli Ödenen	476.122	222.338	395.499	282.127	316.171	235.122	291.945	375.435	319.759	278.998	282.508	275.449	267.925
Bed. Es. Pol. Şek. %	14,14	14,35	14,58	14,73	13,47	13,84	14,30	13,62	13,57	13,53	13,45	13,88	11,64

Tablodan da görüldüğü gibi, yıllar itibariyle Susurluk Şeker Fabrikasına tahsis edilen kota miktarlarında önemli bir değişiklik olmamıştır. Şirket tarafından yeterli miktarda pancar üretim kotası tahsis edilmesine rağmen üreticiler kendi hür iradeleriyle pancar üretiminden vazgeçmektedirler.

Şeker sektöründe geleneksel olarak yaşanan gelişmelere ve bazı sorunlarına rağmen; Hükümetimizin göreve başladığı ilk günden bu yana, bir yandan ülkemiz şeker üretiminde istikrar sağlanması, diğer yandan da Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin üretim, işletme ve pazar faaliyetlerinin iyileştirilmesi için politikalar üretilmiş ve uygulanmıştır. Gösterilen çabalar; üreticilerimizin ve çalışanlarımızın üstün gayret ve özverileri sayesinde; üreticilerimize istikrarlı gelir, tüketicilerimize daha ucuz şeker olarak geri dönmüştür.

Nitekim IMF'ye verilen 30.7.2002 tarihli Niyet Mektubu çerçevesinde TŞFAŞ özelleşmesi; "verimli çalışmayan 5 şeker fabrikasının kapatılmasını; 2002 yılı Ekim ayı sonuna kadar 7 fabrikanın şirketlere dönüştürülmesini ve özelleştirmeye ilişkin hazırlık çalışmalarının 2002 yılı sonuna kadar tamamlanmasını öngörmektedir" hükmü şeklinde yer almıştır. Hükümde, verimli çalışmayan ve kapatılması öngörülen 5 fabrika arasında Susurluk Şeker Fabrikası da bulunmaktadır. Göreve geldiğimiz günden bu yana iddia edildiği gibi "üretimin yavaşlatılıp zarar ettiği öne sürülerek fabrikaların kapatılma noktasına getirilmesi" ne Susurluk ne de diğer fabrikalar için söz konusu dahi olmadığı gibi tüm faaliyetlerini başarıyla sürdürmektedir. Nitekim 2002-2009 döneminde Türkşeker toplam 852 milyon TL (852 trilyon) kar elde etmiştir.

SORU: 2

Balıkesir Susurluk Şeker Fabrikamızda bu yıl kömür ihalesini kazanan firmanın kömürde hile yaparak, ucuz kömürü kalorisi yüksek kömüre satmasından dolayı üretime 10 gün geç başlanmıştır. Bu 10 günün maliyeti zaten kısa olan kampanya sezonunda 200 ton şeker kaybıdır. Bu kayıptan kim sorumludur? İlgililer hakkında ne tür cezai işlem uygulayacaksınız?

CEVAP: 2

Susurluk Şeker Fabrikasının 2010/2011 kampanya döneminde ihtiyaç gösterdiği toplam 27.000 ton linyit kömürü ihalesinde, 13.000 ton 5.300 kcal/kg kalorili (6-18 mm tane büyüklüğünde) kömür, Pak Sosyal Hizmetler İnş. Petrol Nak. Gıda Paz. San. ve Tic.Ltd.Şti -

Çan Kömür ve İnş. Ltd. Şti. ortak girişimi uhdesinde; 14.000 ton 3.400 kcal/kg kalorili (0,5-18 mm tane büyüklüğünde) kömür ise Erba Madencilik firması uhdesinde kalmıştır.

Şartname içeriğindeki "kömür alımları denetim, muayene ve kabul işlemleri dokümanı"nın 1.maddesi gereği muayene işlemleri, sözleşme kapsamında fabrikaya gelen yaklaşık her 1.000 ton'luk partide yapılmaktadır. 24.09.2010 tarihine kadar Pak-Çan ortak girişiminin fabrikaya iki parti halinde getirdiği toplam 2.303,3 ton yüksek kalorili kömürün yapılan denetim ve muayene işlemleri sonucunda birinci ve ikinci parti kömürler kalori değerinden redde girmiştir. İdari şartnamenin 48.2 maddesi gereğince fabrika, 20 (yirmi) takvim günü içerisinde reddedilen her iki partinin fabrika sahasından kaldırılmasını ve bu kömürlerin yerine 10 (on) takvim günü içerisinde sözleşmeye uygun kömürlerin getirilmesini talep etmiştir.

Bu çerçevede, yüklenici firmanın taahhüt ettiği 5400 kcal/kg kalorili kömürden daha düşük getirilen kaloriler için firmaya toplam 889.932,16 TL. ceza kesilmiştir. Ayrıca, Erba Madencilik firmasına da getirdiği kömürler için toplam 372.188,99 TL. ceza uygulanmıştır.

SORU : 3

Balıkesir Susurluk Şeker Fabrikası'nın hemen önünden BOTAS'ın boruları geçmesine rağmen niçin doğalgaz alınmamaktadır? Kömür ihalelerine katılan firmalardan numune almanın yeterli olmadığı açıktır. Bu tür büyük fabrikaların kömür alımlarında yeni bir yasal düzenleme düşünülmekte midir? Susurluk Şeker Fabrikasının bahçesinde bir bölümde kalorisi yüksek kömürle düşük kömürü birleştirdiği iddia edilen firma ile ilgili yasal bir işlem yapılmış mıdır? Milletın cebinden çıkan bu zararı firmadan tazmin edilmesi düşünülmekte midir?

CEVAPLAR: 3 – 4 ve 5

Türkşeker'e bağlı fabrikaların büyük kısmında yakıt olarak kömür kullanılmakta olup, kömür havzalarına uzak ve nakliyesinin de getireceği fiyat artışları nedeniyle kömür kullanılması ekonomik olmayan ve çevre sorunu olan bazı fabrikalarda ise son yıllarda fuel-oil no: 3 (%1 kükürtlü) kullanılmaktadır. Ancak özelleştirme programında bulunan Şirkete yatırım ödenekleri kısıtlı verilmektedir. Kısıtlı olan bu ödenekler çerçevesinde belirli bir program dahilinde fabrikaların yakıt sistemlerinde işleyecekleri toplam pancar miktarları, kampanya süreleri ve kömüre göre daha pahalı olan fuel-oil no:3'den doğal gazı dönüşüm öncelikli olacak şekilde iyileştirme çalışmaları sürdürülmektedir.

Büyük fabrikaların kömür alımlarını düzenleyen mevzuata ilişkin olarak ise; Şirketin mal ve hizmet alımı ile yapım işleri 01/01/2003 tarihinde yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu esaslarına göre yapılmaktadır. 15/08/2003 tarih, 25200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun ile değişik 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun istisnalarını kapsayan 3. maddesinin (g) bendi ve 2010/1 no.lu Kamu İhale Tebliği hükümleri gereğince yaklaşık maliyeti 5.372.854,00 TL'ye (01/02/2010 – 31/01/2011 tarihleri arası) kadar olan kömür ihaleleri Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Mal ve Hizmet Alımı Yönetmeliği esasları dahilinde, yaklaşık maliyeti 5.372.854,00 TL'nin üzerinde olan kömür ihaleleri ise 4734 ve 4735 sayılı Kanunlar çerçevesinde, ilgili fabrikalarda yapılmaktadır. Buna göre; Şirket bünyesindeki şeker fabrikalarımızın linyit kömürü ihtiyaçları Genel Müdürlükçe hazırlanan ihale dokümanları esas alınarak ihtiyaç sahibi fabrikalarca yapılan ihaleler sonucu tedarik edilmektedir.

Türkşeker Fabrikalarının buhar kazanları için gerekli linyit kömürü alımlarından önce; Genel Müdürlük, Şeker Enstitüsü ve Şeker Fabrikaları teknik elamanları biraraya gelerek mevcut şartnameler üzerinde çalışmakta ve günün şartlarına göre gerekli düzenlemeleri yapmaktadır. Fabrikalar tarafından yapılan kömür ihalelerinde istekliler tarafından getirilen 4'er kg'lık numuneler ve analiz raporları değerlendirilmektedir. Fabrika kömür alımları ihale komisyonunda yeterli kanaat oluşmadığı durumlarda, idari şartnamenin 7.4.2. maddesince istekli numunesi doğruluğunun teyidi için idarece belirlenen uzmanlar ve yüklenici veya vekili ile beraber üretim ve/veya stok sahalarında yerinde inceleme yapılmakta ve değerlendirmeye esas yeni numune alınabilmektedir.

Öte yandan, yüklenici firmalar, Susurluk Şeker Fabrikası sınırları içerisinde kesinlikle kömür karışımı yapmamışlardır ve dolayısıyla da ortada herhangi bir "zarar" durumu mevzubahis değildir.

SORU: 4

Büyük fabrikaların kömür alımında yeni bir yasal düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

CEVAP: 4

Şeker Fabrikalarında kömür alımları tek tip şartname ile yapılmaktadır. Pancar işleme kapasitelerine (büyük, orta veya küçük kapasiteli) göre farklı bir uygulama yapılmamaktadır. Ayrıca günün şartlarına göre şartnamelerde her yıl gerekli yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

SORU : 5

Susurluk şeker fabrikasının bahçesinde bir bölümde kalorisi yüksek kömürle düşük kömürü birleştirdiği iddia edilen firma ile ilgili yasal bir işlem yapılmış mıdır? Milletimizin cebinden çıkan bu zararı firmadan tazmin edilmesi düşünülmekte midir?

CEVAP: 5

Üçüncü soruya verilen cevapta da açıklandığı üzere yüklenici firmalar, Susurluk Şeker Fabrikası sınırları içerisinde kesinlikle kömür karışımı yapmamışlardır ve dolayısıyla da ortada herhangi bir "zarar" durumu mevzubahis değildir.